BİLİMSEL ARAŞTIRMADA GÖRSEL VERİ KULLANIMI VE GÖRSEL ETİK TARTIŞMALAR

Dr. Öğr. Üyesi Selda TUNÇ SUBAŞİ
İstanbul Gelişim Üniversitesi İİSBF Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü
ORCID: 0000-0001-7009-4848

ÖZET

Araştırma yönteminin tarihsel kökleri üç etik kavrama dayanmaktadır. Bunlardan birincisi *gizlilik*, ikincisi *bilgilendirilmiş onam* ve üçüncüsü *anonimliktir*. Bu normatif araştırma yaklaşımı halihazırda tüm araştırma sürecine yayılarak araştırmacıların araştırmaya katılan kişilere yönelik temel sorgulamaları içinde yer almaktadır. Fakat geleneksel araştırma metotlarını çevrimiçi yöntemlere uyarlarken bazı zorluklar yaşayan araştırmacılar, İnternette çevrimiçi verilere ulaşmaya çalışırken gittikçe büyüyen etik sorunlarla baş başa kalırlar. Bu sorunları aşmak için *İnternet Araştırmacıları Birliği* (AoIR) tarafından geliştirilen etik normlar mevcut olsa da araştırmacının kendi araştırma sahasında yaşadığı etik problemler için çözümler güncellenmeyi beklemektedir. Örneğin Bir araştırmacının fotoğraf, video ve resim gibi görsel kültüre ilişkin metinleri bir veriye dönüştürerek yorumlaması sosyal medya araçları çeşitlendikçe zorlaşmaktadır. Bu zorluğa ilişkin tartışmalar verilerin görsel-işitsel doğası göz önüne alındığında epistemolojik ve etik tartışmalar gibi birden fazla hususu yan yana getirmektedir.

Görsel veriler, eğitime veya dil becerilerine dayanmayan esnek bir iletişim seçeneği sunmakta, katılımcılar kendileri için neyin önemli olduğunu söylemek yerine gösterebilmektedir. Görsel etik kodlara ilişkin araştırmacıların başvurduğu temel yönergelerden ilki *İngiliz Sosyoloji Derneği'nin Etik Uygulama Bildirgesi* (2017) (British Sociological Association's Statement of Ethical Practice) ve ikincisi *Uluslararası Görsel Sosyoloji Derneği'nin Araştırma Etiği ve Yönergeleri* (2018) (International Visual Sociology Association's Code of Research Ethics and Guidelines) olmaktadır. Bu kurumsal yönergeler araştırmacıların etik sorunlarına ilişkin kurum içinden yanıt üretseler de çevrimiçi yayılan görsel veriler ve katılımcı ilişkisinden doğan etik sorunlara verdikleri yanıtlar yeterli görülmemektedir. Araştırmacıların çevrimiçi olarak ulaştıkları niteliksel veriler fotoğraf, video, bağlantılar ve metinlerin yanında web site ziyaretleri ile sosyal medya etkileşimiyle ortaya çıkan verileri de kapsamaktadır. Araştırmacılar bu verileri resmi bir kurumun ürettiği anketler ya da röportajlardan farklı olarak hızla erişip kendi bilgisayarına indirebilmektedir. Bu toplanan verilerde bir anlam örüntüsü yakalamak isteyen araştırmacılar özellikle görsel veriler söz konusu olduğunda bir dizi etik sorunla karşılaşmaktadır. Bu minvalde, bu çalışmada, görsel verileri incelemenin etik açıdan ne anlama geldiği ve araştırmacıların görsel veriler yoluyla yaşadıkları etik ikilemler tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Görsel Veri, Araştırma Etiği, Araştırmacı, Yöntem.

USE OF VISUAL DATA IN SCIENTIFIC RESEARCH AND VISUAL ETHICAL DISCUSSIONS

ABSTRACT

There are three concepts of the historical roots of the research method. The first is confidentiality, the second is informed consent, and the third is anonymity. This normative research approach is disseminating all research process, because a researcher questions in these ethical principles for participants in currently.

However, the researchers have some difficulties adapting traditional research methods to online methods, they confront with growing ethical problems. If the Association of Internet Researchers (AoIR) has already developed about online ethic norms, the ethics problems of the researcher expect updating solutions in their own particular area. For instance, the researcher while converting photos, video and picture interested in visual culture to textual or numeric data is getting harder to interpret these diversities through social media tools. The discussions about the difficulty on interpreting data, given the audiovisual nature of the data, bring together such as ethic and epistemological factors.

Visual data offers a flexible communication model rather than is not based on education or language barrier, and the participants are able to point out what is important for themselves instead of say something. The first of the basic guidelines applied by researchers regarding visual ethics codes is the British Sociological Association's Statement of Ethical Practice (2017) and the second is the International Visual Sociology Association's Code of Research Ethics and Guidelines (2018). Although the ethical guidelines of these organizations have answered ethic problems of the researchers, what they say is not enough the relationship between online visual data and participants in the research. The qualitative data that researchers access online includes photos, videos, links and texts, as well as data from website visits and social media interactions. The researchers can quickly access and download this data to their own computer, unlike surveys or interviews produced by an official institution. They confront to a few ethical issues, who seek to pattern of meaning in collected data, especially when it comes to visual data. Besides, in this study, the ethical meaning of analyzing visual data and the ethical dilemmas researchers experience through visual data will be discussed.

Keywords: Visual Data, Research Ethics, Researcher, Method